

STI 4.11.2004

Timo Laato, teol. tri (LSRY)

Mitä Uusi testamentti opettaa paimenvirasta

Kirkkomme vuonna 1986 tekemä päätös, jolla pappisvirka avattiin naisille, on tänään yhtä väärä kuin aikaisemminkin. Harha on harha aina ja kaikkialla. Se ei ajan kuluessa pikkuhiljaa muutu oikeaksi, vaikka jotkut alkaisivat vähitellen tottua ja mukautua siihen tai pitäisivät itselleen edullisempänä ja hyödyllisempänä vaieta koko asiasta. Yhä edelleen Raamattu sisältää jakeet 1. Kor. 14:34–38 ja 1. Tim. 2:11–15. Ne eivät ole lakanneet olemasta ymmärrettävää tekstiä jokaiselle kristitylle kirkolliskokouksen ja virallisen kirkon turhentavasta asenteesta huolimatta. Niistä kiinnipitäminen – ei ainoastaan ajatuksen tasolla vaan myös käytännössä – on ruvennut merkitsemään vainotuksi joutumista kirkossamme. Oikeauskoisia ei yleisesti ottaen tahdota valita kirkkoherroiksi, kappalaisiksi tai edes tavallisiksi seurakuntapastoreiksi. Heitä ei julkisuuden valoa kaihtavan, puolisalaisen sopimuksen perusteella nimitetä kirkon ulkomaantyössä avautuviin virkoihin. Piispat eivät ole kovin innokkaita huolehtimaan erillisviikkimysten järjestämisestä niille valmistuneille teologian kandidaateille, jotka vakaumuksensa mukaisesti kavahtavat yhteistä pappisviikkimystä naisten kanssa. Toisaalta monet kutsu- mustietoiset naisteologit ovat jääneet vaille koulutustansa vastaavaa työtä, kun lehtorin viroista suurin osa joko lakkautettiin tai muutettiin papinviroiksi 1980-luvulla. Näistä ja muista epäkohdista sekä niiden taakse kätkeytyvästä kärsimyksestä puhutaan varsin vähän. On syytä kuitenkin muistaa, että näin henkiseen ja taloudelliseen ahdinkoon saatetut kristisisaremmet ja -veljemme, tutut ja tuntemattomat, ovat todellisia kirkon marttyyreita meidän keskellämme, jotka tarvitsevat tukeamme ja esirukoustamme. “Sen minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähimmistä minun veljistäni, sen te teitte minulle.” “Mitä ette tehneet yhdelle näistä vähimmistä, sitä ette tehneet minulle.” (Matt. 25: 40, 45)

Kirkon kuristava ja kurjistava ote tunnollisinta työntekijä- ja vakainta kannattajakuntaansa kohtaan tuntuu vieläkin käsittämättömämmältä, kun samanaikaisesti ns. virallisen järjestelmän puitteissa suojellaan ja jopa suositaan niitä pappeja, jotka kieltävät lopulta koko kristinuskon ja kaiken jumalallisen ilmoituksen. He saavat muutta mutkitta jatkaa toimessansa aivan kuin erityisen piispallisen suojeluksen alla. Miksi? Varsinkin Helsingin hiippakunta on surullisen kuuluisa päätöksistään ja vapauttavista tuomioistaan, jotka antavat “räisäsille, sollamoille ja myllykoskille” ja näiden viimeaikaisille “kylkiäisille” täydet valtuudet saarnata kuulijansa helvettiin. Perustelut ovat haettu lähinnä tuhannen ja yhden yön tarinoista. Vaikka ei nykyinen eikä edellinenkään piispa ehkä henkilökohtaisesti ole olleet niin kovin ihastuneita tällaisista alaisistansa, ei heillä kuitenkaan ole ollut rohkeutta, tuskinpa edes pienintäkään aikomusta erottaa susia lamasten vaatteista.

Vainon hengen valtaama kirkko on nyt lisäksi pyörtämässä omat kauniit sanansa. Päätäessään aikoinaan ns. naispappeuden toteuttamisesta kirkolliskokous nimittäin hyväksyi tiukan äänestyksen jälkeen ponnin, jonka tarkoituksena oli estää nykyisen tilanteen syntymistä. Se kuului seuraavasti:

”Myös niillä kirkon jäsenillä ja viranhaltijoilla, jotka suhtautuvat torjuvasti pappisviran avaamiseen naisille, tulee edelleen olla kirkossamme toiminnanvapaus ja mahdollisuus tulla vihityksi ja nimitetyksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eri virkoihin. Kaikki kirkon jäsenet ja viranhaltijat ovat yhdessä vastuussa siitä, että muutoksen aiheuttamat vaikeudet pyritään voittamaan keskinäisen yhteistyön avulla ja kirkon ykseyttä varjellen.” Oikeudellisesti tarkasteltuna tällainen lakiin kirjattu ponsi on lain tulkintaa ohjaavaa periaate, joka sitoo tuomaria tai tuomioistuinta jopa ennakkotapauksia selkeämmin. Käytännössä näin ei ole tapahtunut. Eihän valtapelissä yleensä koskaan päde mitkään säännöt. Tärkeintä on vain oma voitto – ja vastustajan täydellinen lyöminen. Mutta Kristuksen seurakuntaa eivät edes “helvetin portit” pysty voittamaan (Matt. 16:18), ei ikinä. “Tässä on pyhäin kärsivällisyys ja usko.” (Ilm. 13:10)

Jotta me emme unohtaisi kirkon viran raamatullisia perusteita, ne on syytä lyhyesti kerata ja palauttaa mieliin:

Vaikka Jeesus oli toiminnassaan ennakkoluuloton ja rikkoi tarkoituksella totuttuja tapoja keskustelemalla esim. naisten kanssa (näin mm. Luuk. 10:38–42, Joh. 4), hän valitsi apostoleikseen silti vain miehiä (Matt. 10:1–4 sekä rinnakkaiskohdat). Vastaavasti Paavali välittää Herran (Jeesuksen) käskynä, että “vaimojen” (naisten) kuuluu olla seurakunnankokouksissa vaiti (1. Kor. 14:34). He eivät saa opettaa niissä (1. Tim. 2:12). Edellinen kohta käsittelee laajasti ottaen nimenomaan järjestystä jumalanpalveluksessa. Siksi nainen ei saa saarnata eikä toimittaa liturgiaa. Jälkimmäinen kohta puolestaan kuuluu “paimenkirjeeseen”, joka antaa ohjeita erityisesti papin virasta. Siksi nainen ei saa ryhtyä papiksi tai suorittaa papillisia tehtäviä paitsi äärimmäisessä hätätilassa (vrt. hätkäaste). “Käsky vaieta seurakunnassa” ja “kielto opettaa” eivät näin ollen tarkoita “tuppisuuna” istumista. Naiset saivat rukoilla ja profetoida (1. Kor. 11:5). He todistivat ensimmäisenä pääsiäisenä – ja tietysti myöhemminkin! – ylösnousseesta Herrasta (Matt. 28:8; Luuk. 24:9). “Alamaisuudellansa” ja “puhtaalla menollansa” he pyrkivät voittamaan ei-uskovat miehensä Kristukselle (1. Piet. 3:1–2). Lapsensa he opettivat tuntemaan pyhät kirjoitukset (2. Tim. 1:5). Priskilla miehensä kanssa selitti Apollokselle, “Raamatuissa taitavalle” ja “Hengessä palavalle” juutalaiselle, tarkemmin “Jumalan tien” (Ap. t. 18:24–26). Monessa muussakin naiset olivat mukana kuten ilmenee Roomalaisepistolän viimeisen 16. luvun tervehdyksistä. Vanha testamentti kertoo edelleen naisprofeetta Huldasta kunnioittavasti (2. Kun. 22:14ss). Luemme mm. Ruutista ja Esteristä, joille molemmille on omistettu oma kirja Raamatussa. Veisaamme Deborahin voitonvirttä (Tuom. 5) tai Marian, Jeesuksen äidin, suurenmoista ylistystä (Luuk. 1:46–55), jota Luther ei väsynyt kehumasta. Kaikki nämä “naistekstit” ovat Jumalan sanana “meille opiksi kirjoitettu” (Room. 15:4).

Siksi ei ole yllättävää, että voimakkaiten herätysten aikoina mukana on ollut myös naisia, jotka hengellisestä valvovina ja rakkaudessa väkevinä ovat ojentaneet ja neuvoneet kristisisariaan ja -veljiään samoin kuin monen vaivan alla painiskelevia sielunpaimenia syvemmälle synnin ja armon tuntoon. Elävässä seurakunnassa naiset ovat toimineet sillä paikalla, jonka järjestyksen Jumala on heille säätänyt. Silloin heidän työllänsä on ollut runsas siunaus. Yhä vielä siunauksen hennot ja virkistävät tuulahdukset puhaltavat ylitsemme monesti niin kuumassa ja helteisessä erämaassa. Kiitollisina muistamme sekä jo poisnukkuneita että keskellämme vielä eläviä hengellisiä äitejämme.

Lopuksi on tarpeen antaa vielä lyhyt selitys virkakysymyksen kannalta keskeisiin kohtiin, nimittäin jakeisiin 1. Kor. 14:33b–38 ja 1. Tim. 2:11–15.

1. Kor. 14:33b–38

“(33b) Niinkuin kaikissa pyhain seurakunnissa, (34) teidän vaimonne pitää seurakunnissa ääneti oleman; sillä ei heille ole sallittu puhua, vaan että he ovat alamaiset, niinkuin myös laki sanoo. (35) Mutta jos he jotain oppia tahtovat, niin kysykööt miehiltänsä kotona; sillä häijysti se vaimoille sopii, että he seurakunnassa puhuvat. (36) Eli onko Jumalan sana teistä tullut? Taikka onko se ainoasti teidän tykönne tullut? (37) Jos joku luulee itsensä prophetaksi, eli hengelliseksi, se tutkikaan, mitä minä teille kirjoitan, että ne ovat Herran käskyt. (38) Mutta jos joku on tietämätöin, se olkoon tietämätöin. (Tai vanhempien käsikirjoitusten mukaisesti käännettynä: Jos joku ei tätä tunnusta, Jumala ei tunnusta häntä.)”

Korintossa oli jo toteutettu naispappeus. Mutta kaikissa muissa seurakunnissa noudatettiin oikeata käytäntöä (33b). Puhuminen (34) tarkoittaa opettamista (ei naistenlehtien yhä vielä markkinoimaa “lörpöttelyä”, johon ei soveltuisi jakeen 38 uhkaus). Käytännössä opettaminen toteutettiin usein kysymysten ja vastausten avulla (vrt. Sokrates, Platon jne. sekä esim. Vähä Katekismus). Siten naisten esittämät kysymykset olisi helposti väärinymmärretty seurakunnan opettamiseksi. Siksi he saivat kysyä mieltänsä askarruttavia asioita omilta miehiltään vasta kotona (35). Vain näin varjeltuu kirkon julistuksen historiallinen yhteys alkuseurakunnan (ja muiden seurakuntien) käytäntöön (36). Ei edes karismaattinen uusi “Hengen” ilmoitus pysty kumoamaan apostolin ohjetta, joka on itse Herran Jeesuksen käsky (37). Joka toisin opettaa, tekee sen autuuden menettämisen uhalla (38).

1. Tim. 2:11–15

“(11) Oppikaan vaimo hiljaisuudessa, kaikella nöyryydellä. (12) Mutta en minä salli vaimon opettaa enkä miestänsä vallita, vaan että hän on hiljaisuudessa. (13) Sillä Adam on ensin luotu ja sitten Eva; (14) Ja ei Adam petetty; mutta vaimo petettiin ja saati ylitsekäymisen. (15) Mutta kuitenkin hän lasten synnyttämisen kautta autuaaksi tulee, jos hän pysyy uskossa ja rakkaudessa ja pyhydessä siveyden kanssa.”

Tässä edellytetään tunnetuksi gnostilainen opetus, jonka mukaan (1) naisen ei kuulunut olla miehelleen alamainen. (2) Hänen piti päinvastoin vallita miestänsä. (3) Siten myös seurakunnan johtaminen (opettaminen) uskottiin naiselle. (4) Hänen johtoasemaansa perusteltiin kääntämällä Vanhan testamentin luomisjärjestys vastakkaiseksi: ensin luotiin Eeva ja vasta sitten Aadam. (5) Samoin syntiinlankeemus oli Aadamin eikä Eevan syytä. (6) Edelleen todelliseen naiseuteen ei liittynyt lasten synnyttäminen, koska kaikki ruumiillisuus oli pahasta ja pahaa.

Tällaista gnostilaista (aikanaan hyvinkin yleistä ja laajalle levinnyttä) harhaa vastaan Paavali opettaa, että

- 1) naisen kuuluu olla miehellensä alamainen (11),
- 2) nainen ei saa vallita miestänsä (12) eikä

- 3) opettaa seurakunnassa (12),
- 4) Aadam luotiin ennen Eevaa (13),
- 5) Eeva lankesi syntiin ennen Aadamia (14),
- 6) kristitty nainen osoittaa uskonsa “lasten synnyttämisen kautta” (15).

Molemmat edellä käsitellyt kohdat osoittavat, että kirkolliskokouksen taannoinen naispappeutta puoltava päätös oli Raamatun pyhien kirjoitusten vastainen. Rukoilevainen seuraväki pitäytyköön jatkossakin nöyrässä uskossa ja palavassa rakkaudessa apostoliseen virkakäsitykseen.